

Considerații privind cultura și subcultura la tinerii de azi **Considerations regarding the Culture and Subculture of** **Today's Youth**

Teodor Pătrăuță

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Tinerii de azi sunt adulții de mâine
Today's youth are tomorrow's adults

Abstract

Today's world is known, is in continuous change and transformation, changing its young stage, those young people who adapt quickly to the avalanche of social paradigms and not only those young people who feverishly seek solutions to many questions, perplexities and wonder at the same time.

No wonder that young people today in these conditions continues to surprise us with their lives too fast dynamics. The universe is a constant challenge for young people than adults, whether we mean to society, parents or professionals.

Problem in youth culture and subculture is a sensitive issue, but especially important with the issues involved subculture, if we admit that the whole educational policy, are plotted coordinated national key cultural transmission and training of young smooth.

Keywords: *culture, subculture, cultural value, counterculture, culture shock.*

Cuvinte cheie: *cultură, subcultură, valoare culturală, contracultură, șoc cultural.*

Omul este o ființă complexă cu infinite valori și cercetări pluridomeniale (psihologie, sociologie, filosofie antropologie, anatomie, arte etc.), o complexitate organizată, capabilă să se autoregleze și autoorganizeze. Adaptarea lui la mediu se face prin prelucrare, interpretare chiar „cenzurare”.

În afara culturii, omul, umanitate însăși pierde esențialitatea, deoarece, „cultura, reprezintă o parte importantă, poate cea mai importantă din cea ce ne face umani”[1]. Arhitectura umană are la bază trei paliere, niveluri: biologie, psihologie și socio- cultural. Nivelul socio-cultural înglobează două dimensiuni ale ființei umane, care în fapt se includ una pe cealaltă, pentru că omul este ființă socială [2]și culturală concomitent.

Astăzi se cunosc peste 700 de definiții ale conceptului de cultură, așa cum afirmă L. A. White în „concept of culture”.

E. B. Tylor (1871) spunea despre cultură că este “acel întreg complex care include cunoștințele, credințele religioase, arta și toate celelalte capacități, obiceiuri pe care omul le dobândește în calitate de membru al societății”.

Sensul modern al termenului include în sfera definiției culturii modalitățile de difuzare a cunoașterii și societățile aflate în transformare rapidă, apoi obiectele simbolice produse de societate. Pentru antropologii de astăzi cultura este definită ca fiind modelul reacțiilor comportamentale ce atestă apartenența unui individ la un grup dat. Subculturile reprezintă negocierile semnificative și distincte localizate în interiorul unei culturi mai largi. Astăzi se vorbește tot mai des de subcultură chiar contracultură și de un șoc cultural.

Termenul de subcultură precum și teoriile pe care se sprijină s-au dezvoltat pornind de la studierea și interpretarea tinereții, în special în ceea ce privește devianța. Apoi a exprimat

particularitățile culturale ale tinerilor, încercând să sintetizeze atât vârsta, cât și clasa socială, ca determinanți ai diferitelor identități subculturale și forme de activitate ale tinerilor.

Ulterior semnificația termenului s-a extins, constatându-se că în vreme ce societățile mici, în special cele de tip tradițional sunt relativ omogene, pentru că majoritatea covârșitoare a indivizilor care le formează exprimă prin comportamentul lor ceea ce incumbă setul de valori, norme, atitudini și comportamente considerate „normale”, societățile industrializate implică mai multe subculturi (comunități subculturale), adică grupuri de indivizi care acceptă principial paradigma culturală dominantă, dar au și propriile seturi de valori, norme, comportamente și atitudini. Factorii care determină existența subculturilor pot fi de natură religioasă, de etnie, de mediu profesional, regionali sau de vârstă.

Șocul cultural desemnează trăirile unei persoane puse în situația unui contact nemijlocit cu o cultură nefamiliară. Când o persoană intră în contact cu o cultură total străină de propriile-i valori, norme, credințe etc, poate să simtă nesiguranță, dezorientare, teamă, poate chiar să se simtă amenințată. Este cazul imigranților care provin din culturi flagrant diferite, dar poate fi și cazul, de exemplu, unei persoane în vârstă cu puternice convingeri religioase la contactul cu un mediu de rockeri.

Tinerii și cultura

Matricea în care se cristalizează imaginea de sine a tineretului reunește familia, comunitatea școlară în ansamblu și grupul de prieteni, foarte important la această vârstă. Cele mai frecvente întrebări ale tânărului vizează definiția propriei identități (Cine sunt eu? Ce vreau să devin? Cum vreau să fiu? Cum mă văd ceilalți?). Dacă în preadolescență se remarcă tendința de modelare a eului în funcție de persoane semnificative, cel mai frecvent din proximitate, care devin modele, tinerețea este marcată mai degrabă de alegerea unor modele mai îndepărtate spatio-temporal (adesea actori, cântăreți, sportivi). Tânărul nu mai acceptă modelele necondiționat, nici nu mai are tendința puternică de a le imita, ci le compară, le selectează, le combină imaginativ, dând naștere modelelor ideale. De la preocupări sporadice și proiecții romantice în privința viitorului, adolescentul trece la căutări sistematice și proiecții realiste care îi conturează în cele din urmă idealul de viață / idealul cultural. „Modelul precede idealul și stă la baza acestuia.”[3] Se poate afirma că idealul cultural al tânărului este consecința unei „bătălii a modelelor.” Făurirea unui model ideal aduce cu sine dorința și efortul de a-l materializa, aspect cu incontestabilă valoare formativă. Sursele aprecierii și consolidării conduitei devin interioare, constituind suportul autoeducatiei. Se observă din această cauză o oarecare autonomie față de recompense / penalizările din exterior.

Factori determinanți pentru conturarea idealului cultural la tineri

Participarea tinerilor la viața socială este hotărâtoare pentru conturarea idealului lor de viață. Nu doar familia, ci și mediul social în care pătrunde elevul - școala, grupurile de prieteni formează cadrul de învățare socială și, implicit, de transmitere a idealului cultural colectiv și oficial. Aceștia li se pot adăuga opinia publică și mass-media, care prin atitudinile promovate, prin comportamentele afișate, prin conținutul și forma mesajelor transmise devin factori de influență ai socializării. Socializarea vizează însușirea și interiorizarea valorilor și normelor de comportament social, precum și formarea capacității „de a adapta deprinderile dobândite la situațiile trăite și chiar de a modifica, la nevoie, normele și valorile interiorizate în funcție de problemele pe care individul le are de rezolvat”[4]. În felul acesta socializarea devine matrice a conturării idealului cultural.

Conturarea idealului cultural la adolescenți este hotărâtor determinată de familie și școală. Aceasta din urmă este menită să formeze tânărul în spiritul idealului cultural educațional, asigurându-i concomitent mediul, cunoștințele și practicile sociale necesare pentru integrarea în societate ca adult și pentru conturarea propriului ideal cultural.

În România contemporană, idealul cultural educațional are la bază valorile universale (binele, adevărul, frumosul etc.) și valorile europene (democrația, libertatea, toleranța, egalitatea șanselor, umanitarismul etc).

Subcultura tinerilor reunește valori, norme, atitudini și comportamente specifice acestora. Pentru a putea identifica o parte dintre acestea, trebuie să avem în vedere factorii modelatori și de

influență: familia, grupurile de prieteni, sursele culturale exterioare furnizoare de modele: literatura, muzica, filmele, internetul, televiziunea.

Medii favorizante: familia și grupurile de prieteni; instituții de recreere și divertisment

Familia este o instanță care contribuie decisiv la făurirea idealului cultural al tânărului. Familia însăși are o identitate specifică determinată de mai mulți factori: educația, categoria socială, categoria socioeconomică, religia, rasa etc. Toți acești factori își pun amprenta asupra dezvoltării tânărului, care va împărtăși de cele mai multe ori - în cele din urmă - modelul cultural al familiei din care provine. În aceste condiții, dacă tânărul provine dintr-o familie ale cărei norme, valori, atitudini și comportamente sunt specifice unei subculturi, el însuși va fi predispus, pe parcursul procesului modelator al personalității, să împărtășească acele valori, norme, atitudini, comportamente, și să se integreze în respectiva subcultură. Grupurile de prieteni sunt mediile cele mai importante care conturează subcultura tinerilor. Grupurile sunt alcătuite din prieteni, colegi de școală, colegi de clasă, vecini.

De-a lungul tinereții, interacțiunea tânărului cu grupul de prieteni are loc mult mai des fără supervizarea părinților, percepută ca un mare disconfort și element nedorit de interferență.

O subcategorie a grupurilor de prieteni pot fi considerate „clicile” / „bisericiuțele”. Acestea reprezintă grupuri de adolescenți frecvent constituite în școală și dezvoltă propria lor minicultură: un stil propriu de a se îmbrăca, de a vorbi și de a se comporta. „Clicile” apar în temeiul unor activități comune (de exemplu, grupul celor care studiază „tocilarii”, grupul celor simpatici - „cei de gașcă”, „cei populari” etc).

Instituții de recreere și divertisment

Tinerii petrec o parte din timpul liber pe care îl au la dispoziție în instituții special destinate acestui scop: discotecă, cluburi și localuri. Sunt medii de socializare, unde se fac noi cunoștințe, se leagă prietenii, se procedează la evaluări și autoevaluări în comparație cu ceilalți adolescenți. Insuficient monitorizate de autoritățile de resort, acestea pot deveni cu ușurință medii favorizante pentru delincvență (consum de tutun, alcool, droguri, prostituție).

Surse: Literatura, Muzica, Filmul, Televiziunea, Internetul, Celularul

Opiniile specialiștilor cu privire la gradul în care literatura, filmul, muzica, televiziunea, internetul influențează comportamentul și mentalitatea adolescenților este împărțită: unii susțin că puterea de influențare este infimă și că o mai mare influență au familia, școala și anturajul, alții, dimpotrivă afirmă că aceste surse au puternic efect negativ. Cert rămâne deocamdată că subcultura adolescenților este și a fost dintotdeauna influențată și de calitatea modelelor și mesajelor din cărțile, muzica și filmele la modă, iar în ultimul timp și de mijloacele de comunicare la distanță - internetul și telefonul celular.

Concluzii

Tinerețea este o etapă hotărâtoare pentru devenirea omului: un drum sinuos, cu destul de multe obstacole, datorate în egală măsură dominantelor psihosociale ale vârstei (căutarea identității de sine, căutarea unui set personal de valori, achiziția competențelor necesare vârstei adulte, achiziția abilităților necesare pentru o bună interacțiune socială, câștigarea independenței emoționale față de părinți, nevoia de a experimenta o varietate de comportamente, atitudini și activități, nevoia de autorealizare) și lumii dinamice în care trăim.

Formarea armonioasă a personalității include formarea propriului ideal cultural și asumarea idealului cultural colectiv. În acest sens, un rol important revine familiei, școlii, dar și opiniei publice și mass-mediei.

Existența unei subculturi a tinerilor este naturală, dar se impune o atentă monitorizare, pentru a preveni alunecarea înspre formele de subcultură delincventă, tot mai frecvent semnalate, dar parcă ineficient combătute, în ciuda mai multor programe naționale existente și a destul de numeroaselor luări de atitudine în mass-media. Credem că rezultatele nesatisfăcătoare în domeniu se datorează confuziei generale de valori și eforturilor mai mult sau mai puțin haotice de asumare a

idealului cultural profilat după 1989. Dacă adulții ezită și sunt în căutare, nu este de mirare că tinerii sunt confuzi și nesiguri. Tensiunile, spaimele, nesiguranța economică, restructurarea dinamică a claselor sociale, înțelegerea superficială ori eronată a noilor valori promovate au tulburat profund lumea adulților și o dată cu ea pe cea a tinerilor: în fond ei sunt oglinda noastră.

Bibliografie

1. Antony ,G., Sociologie Editura Bic All, București, pag 49
2. O'Sullivan, T, (coordonator),(2001) *Concepte fundamentale din științele comunicării și studiile culturale*, Editura Polirom, Iași.
3. Radu,I.(coordonator), (1991) *Introducere în psihologia contemporană*, Editura „Sincron”, Cluj.
4. Boudon, R, Besnard, P, Cherkaoui, M, Lecuyer, P, B (coordonatori),(1996.) *Larousse. Dicționar de sociologie*, Editura Univers Enciclopedic, București.
5. Antonesei, L.,(1996.) *Fundamentele culturale ale educației*, Editura Polirom, Iași.
6. Boudon, R (coordonator),(1997) *Tratat de sociologie*, Editura Humanitas, București.
7. Iluț, P, (2004) *Valori, atitudini și comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie*, Editura Polirom, Iași.
8. Linton, R.,(1968) *Fundamentul cultural al personalității*, Editura Științifică, București.
9. Caune, J, (2000)*Cultură și comunicare*, Editura Cartea Românească, București.
10. Călinescu, M,(2005.) *Cinci fețe ale modernității*, Editura Polirom, Iași.
11. Cucos C,(1998) Efecte perverse ale mediatizării culturii, în revista Psihologia, nr. 2 Editura Tehnică, București.
12. Eysenck, H, Eysenck, M, (2000) Descifrarea comportamentului uman, Editura Teora, București.
13. Giddens, A,(2000) *Sociologie*, Editura BIC ALL, București.
14. Moles, A., (1980) *Psihologia kitsch-ului*, Editura Meridiane, București.
15. Neculau, A (coordonator), (1997)*Psihologia câmpului social. Reprezentările sociale*, Editura Polirom, Iași.
16. Neamțu, C,(2003) *Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*, Editura Polirom, Iași.
17. Neculau, A, (1977)*Grupurile de adolescenți*, Editura didactică și pedagogică, București.
18. Pleșu, A, (2004) *Obscenitatea publică*, Editura Humanitas, București.
19. Sillamy, N, (1996.) *Larousse. Dicționar de psihologie*, Editura Univers Enciclopedic, București.
20. Schaefer, T. R, Lamm, P. R, (1997) *Sociology. A brief introduction*, McGraw-Hill Companies, Inc., New York.
21. Vianu, T., (1998)*Filosofia culturii și teoria valorilor*, Editura Nemira, București.
22. Rădulescu, M. S, Banciu, D, (1990) *Introducere în sociologia delincvenței juvenile. Adolescența între normalitate și devianță*, Editura Medicală, București.
23. Robertson, I, (1977) *Sociology*, Worth Publishers, Inc., New York.